

SPIEGELVERHAAL

DE RIJKE BRAMENPLUKKER - SARA TOESTRA

een musical

IDEE, TEKST EN MUZIEK:
JASPER FRAUENFELDER
ARNO VREE

SPIEGELVERHAAL ~ een musical

In 2004 ontstond de musical "Spiegelverhaal". Deze tweeluik musical werd toen geschreven om uitgevoerd te worden door kinderen van 12/13 jaar.

De eerste helft van de musical is gebaseerd op het sprookje "de rijke bramenplukker" van Gotfried Bomans. De tweede helft is het verhaal "Sara Toestra", geschreven door Jasper Frauenfelder, die samen met Arno Vree ook de liedjes schreef en de muziek componeerde.

Opzet

De muziek:

In de musical zitten elf liedjes. De liedjes zijn soms voor een sololol geschreven, soms voor de hele groep. Maar ook de solo liedjes kunnen door de hele groep worden gezongen. De liedjes zijn als volgt verdeeld:

<i>De rijke bramenplukker</i>		<i>Sara Toestra</i>	
- openingslied	<i>solo+koor</i>	- jarig	<i>solo</i>
- tijd is geld	<i>solo+koor</i>	- thuis	<i>solo</i>
- op de markt	<i>koor</i>	- alles te krijg	<i>koor</i>
- ongerust	<i>solo</i>	- ongerust~reprise	<i>solo</i>
- we zijn bedrogen	<i>koor</i>	- bij de rechter	<i>solo+koor</i>
		- finale	<i>koor</i>

De dialogen:

De dialogen van de musical zijn niet uitgeschreven. Dat heeft de volgende redenen:

- iedere groep heeft een andere samenstelling
- er is een wisselende groepsgrootte
- er is een wisselend niveauverschil, want de musical kan zowel gespeeld worden door kinderen als door volwassenen
- de totaallengte kan nu makkelijk variëren

Verder hebben wij goede ervaring dat de dialogen worden gemaakt door de groep die de musical gaat uitvoeren. Soms door van te voren de dialogen uit te schrijven, maar meestal door de scène te improviseren en na een aantal repetities de dialogen en/of timings momenten vast te leggen. Hierdoor behoudt het stuk zijn frisheid en worden de spelers gedwongen te luisteren naar wat er wordt gezegd om er vervolgens op te reageren.

Hieronder staan de samenvatting en de originele tekst van "De rijke bramenplukker" en de verhaallijn van "Sara Toestra"

Vormgeving/decor/kostuums:

Hiervoor worden geen aanwijzingen gegeven en is ieder geheel vrij in zijn keuze. Er is echter een uitgangspunt wat gebruikt kan worden: De boom aan het eind van het verhaal van "De rijke bramenplukker" zou in het tweede deel de aangewezen plaats zijn om het bankje van Sara Toestra onder te plaatsen.

De rijke bramenplukker - samenvatting

Middenin een groot bos woont een eenzame bramenplukker. De bramenplukker bezingt zijn paleis. De fonkelende parels, de zuilenrijen, de bewegende panelen, de spiegels en de zanger die elke avond speciaal voor hem komt zingen. Als een ontdekkingsreiziger aanklopt en hem om eten en een slaappleaats vraagt, wordt hij vriendelijk onthaald door een bramenplukker, die hem vertelt van de grote rijkdom waar hij in leeft. Als hij ook nog eens vertelt dit graag te willen delen, gaat de ontdekkingsreiziger naar de dichtstbijzijnde stad. Hij keert terug bij de bramenplukker en heeft de halve stad meegenomen. Zij willen de rijkdommen. Dan blijkt dat de bramenplukker een heel andere uitleg geeft aan schoonheid en rijkdom dan de hebzuchtige stadsbewoners...

Sara Toestra - verhaallijn

Op een bankje bij een boom zit een vrouw (Sara). Zij is een zwerfster met een karretje met allerlei spullen. Bij haar komt een meisje zitten, dat vertelt dat ze morgen jarig is en twaalf wordt. Natuurlijk hoopt ze op mooie cadeaus en weet precies wat ze hebben wil. Wanneer Sara het meisje aanbiedt iets uit haar karretje te kiezen, zegt ze dat ze liever mooie nieuwe spullen krijgt en geen oude rommel. Wat later zien allerlei voorbijgangers Sara zitten, met haar spullen. Ze lopen er in een boog omheen en maken allerlei opmerkingen over haar.

De volgende dag zit Sara weer op het bankje en zet een bordje bij haar karretje neer. "Alles te krijg, één ding per persoon". Wanneer er nu weer mensen langslopen blijven ze staan en willen allemaal iets hebben. Het wordt zelfs zo druk dat de situatie uit de hand loopt en iedereen maakt ruzie om de spullen. De politie verschijnt en Sara wordt als schuldige aangewezen voor de situatie en wordt gearresteerd. De volgende dag moet ze voor de rechter verschijnen en haar gedrag verantwoorden. De rechter spreekt haar vrij, omdat Sara pleit dat ze alleen maar iets wilde weggeven en ze vertrekt weer naar haar bankje. Daar komt het meisje weer, dat vertelt dat ze niet alles heeft gekregen wat ze gevraagd had voor haar verjaardag. En dat ze de mensen maar niet begrijpt. Sara vertelt het meisje dat wanneer ze ooit de mensen wil begrijpen, eerst zichzelf zal moeten kennen. Daarom krijgt ze ook van Sara een cadeautje uit het karretje. Een spiegel.

Enkele quotes uit de liedjes:

bramenplukker:

*Kijk de parels op de velden
zo'n tienduizend zijn het wel
zomaar rondgestrooid als
spelden
en dat allemaal voor mij
wat ben ik rijk*

Sara Toestra:

*mijn thuis is waar mijn
schoenen staan
de aarde is mijn flat
ik woon alleen in harten nog
heb echt een hemelbed*

meisje:

*maar ik vraag me zo vaak af
hoe zal ik leven
in een droompaleis
altijd op reis
in een luchtkasteel*

Rolverdeling

vaste rollen:

bramenplukker	oude(re) man
reiziger	jonge(re) man
burgemeester	vrouw

Sara Toestra	vrouw
meisje	kind van 12
rechter	man

overige rollen:

voorbijgangers
politieagenten
volk

Muzikale rolverdeling

solisten:

bramenplukker
reiziger
burgemeester
Sara Toestra
meisje

verder zingen alle anderen mee in de liedjes en bij refreinen

Muzikale begeleiding

piano
synthesizer
gitaar

eventueel kan het ook worden uitgewerkt tot een ensemble

Lengte:

11 liedjes, totaal plm. 30 minuten
dialogen, plm. 30 minuten

De rijke bramenplukker

Vele jaren geleden leefde er in een groot bos een oud bramenplukker. Zijn vader en moeder lagen al een halve eeuw aan de voet van een beuk begraven, doch dat was de bramenplukker reeds lang vergeten; hij wist niet eens wat het scheefgezakte kruis eigenlijk beduidde doch achtte het raadzaam, wanneer hij er 's nacht langs moest, een omweg te maken.

Verder woonde er niemand in het bos en daarom dacht de bramenplukker dat hij alleen op de wereld was. Deze gedachte deed echter zijn opgewektheid geen schade. Hij zong luidkeels de vrolijkste liederen, zonder ophouden, behalve 's nachts, want dan moest hij slapen - dat is een goede verontschuldiging. Maar verder, verder was er geen vrolijker mens denkbaar. "Zie," placht hij 's morgens te zeggen, "die zilveren parels op de bloemen! Voor wie anders liggen al die diamanten over het gras gestrooid dan voor mij? Wat ben ik rijk!" En als hij door het woud liep, zuchtte hij: "Wat een hoge gewelven, wat een ruime portalen, wat een prachtige zuilen! En dat alles voor één man!"

Des middags lag hij op zijn rug naar de wolken te kijken, die de wonderlijkste figuren voor hem maakten. "Zie," sprak hij dan, "een beer! En daar een winterlandschap! Wie heeft er zo'n zoldering? Ik word er verlegen van!" Maar 's avonds was de bramenplukker het vrolijkst. Dan ging hij onder de laurierboom zitten voor zijn huisje en wachtte gespannen. En plotseling, als de zon voor het laatst haar purperen stralen over de heuvels wierp, begon ver in het woud een fijne hoge stem te jubelen, zo verrukkelijk schoon en toch zo eindeloos weemoedig dat de bramenplukker de tranen in de ogen schoten. "Heerlijk, prachtig!" riep hij dan ten leste uit, "dank, dank, onbekende zanger! Wat een muziek! Wat een geluid! Hoe jammer dat ik alleen op de wereld ben!!"

Doch dat was hij niet; op een avond trok een ontdekkingsreiziger door het woud, duwde de kleine wankele deur open en stond glimlachend voor de bramenplukker. "Vriend," sprak hij, "wat eten en een bed, dat is al. Want ik heb honger en slaap. Versta je me?" Doch de bramenplukker zat doodsbleek op zijn stoel en zweeg. "Komaan," hernam de reiziger, "hier is een goudstuk. Dat maakt de tong wat lossen." Nu rees de bramenplukker op. "Wezen," sprak hij moeilijk, "ik heb uw goud niet nodig. Daarom zweeg ik niet. Doch mag ik u eens betasten?" "Ga je gang," sprak de reiziger, die een vrolijk man was. En de bramenplukker betastte de reiziger; hij kneep hem in de neus, draaide zijn hoofd naar alle kanten, keek aandachtig in de mond en riep ten slotte: "Precies als ik! Precies als ik! Alles hetzelfde!" en hij omhelsde hem.

"Wat ben jij een onnozelaar," lachte de reiziger, zich losmakend, "heb je nog nooit een mens gezien?" "Ik ben niet alleen!" riep de bramenplukker, in de handen klappend, "ik ben niet alleen! Precies zulke benen!" en hij danste rond de tafel. "Kom," hernam de reiziger, "ik heb honger. Bedwing je een beetje."

En hij zette zich aan tafel, nam een bord uit zijn ransel en zette dit met een veelbetekenende klap voor zich neer. "Welnu," zei hij, "laat eens wat zien." "Ja, ja!" riep de bramenplukker, "precies als ik! Juist hetzelfde!" En hij danste naar de provisiekast, haalde brood, worst en ontbijtkoek, en danste met dit alles om de tafel heen, wel driemaal. Toen ging hij zitten, haalde diep adem en zei: "Bedien u." De reiziger at zwijgend. Bij elke hap die hij deed, riep de bramenplukker verrukt: "Precies als ik!" Dat was in het begin wat hinderlijk, doch de reiziger had honger en at glimlachend door. Tenslotte hief hij het hoofd op; zijn oog viel op het goudstuk, zoals het daar lag, op de rand van de tafel.

"Vriend," sprak hij, "waarom wilde je dat goudstuk niet van mij aannemen?" "Ik heb het niet nodig," antwoordde de bramenplukker eenvoudig, "ik heb diamanten." "Diamanten?" herhaalde de reiziger, "heb jij diamanten? Hoeveel?" "Precies weet ik het niet," sprak de bramenplukker peinzend, "een paar grasvelden vol" "Zeg het nog eens." "Een paar grasvelden vol," herhaalde de bramenplukker. Ditmaal was het de reiziger, die doodsbleek op zijn stoel zat.

"Man," riep hij tenslotte, "je bent schatrijk!" "Dat zei ik toch al," sprak de bramenplukker, "maar dat is niet alles. Ik heb nog wel andere dingen." "Noem nog eens wat, kameraad." "Ja," hernam de bramenplukker verlegen, "er is zo veel. Daar zijn bijvoorbeeld de spiegels." "Spiegels?" vroeg de reiziger gejaagd. "Ja," vervolgde de bramenplukker op dezelfde achteloze toon, "een paar duizend, ik heb ze nooit geteld. Sommige zijn zo groot dat je een dag nodig hebt om er omheen te lopen. Ach ja." "Een dag nodig om er... Vriend, waar liggen al die schatten?" "In mijn huis."

"Dat moet een paleis zijn!" stamelde de reiziger. "Het is ook een paleis," antwoordde de bramenplukker glimlachend, "ik heb het zelfs nooit helemaal bekeken, daarvoor is het te groot. Er zijn zuilengangen bij waarvan men het eind niet zien kan; duizenden slanke kolommen dragen het gewelf. Dat is een lust om te zien! Doch af en toe ontmoet men wijde, nog hogere portalen; het gewelf is daar niet groen, doch lichtblauw met witte vlekken."

"Mozaïek dus?" vroeg de reiziger ademloos. "Ik weet niet wat u bedoelt," sprak de bramenplukker. De reiziger legde het moeilijke woord uit. "O, nee!" hernam de bramenplukker lachend, "dat is slechts kinderspel! Dat zou mij op den duur vervelen: altijd hetzelfde te bekijken. Nee, hier bewegen zich de figuren, zij trekken langzaam en statig voorbij, ja, zij vervormen zich tot de wonderlijkste gedaanten: ijsberen, winterlandschappen, en kabouters met baarden. Zelfs de kleuren veranderen: dan is het diepblauw, dan lichtgrijs, soms beide. Het is heerlijk om te zien; men wordt er nooit moede van!"

"Dat is ongelofelijk!" riep de reiziger, "ongelofelijk! En dat alles voor één man. Maar, maar je moet je toch wel eens eenzaam gevoelen tussen al die zuilen, galerijen en spiegels?"

De rijke bramenplukker

"O nee!" sprak de bramenplukker, "er is muziek genoeg, van alle kanten en de hele dag door." "Muziek?" riep de reiziger, "muziek? Kom, bramenplukker, nu maak je me wat wijs." "Nee, wezenlijk niet," verzekerde de bramenplukker, "de hele dag door en telkens nieuwe liederen. Maar 's avonds worden de solo's gezongen. Daar heb ik een aparte zanger voor. U moet morgenavond eens luisteren. U blijft toch vannacht hier slapen?"

"Nee," antwoordde de reiziger, zijn jas aantrekkend, "ik ga onmiddellijk door. Ik ben ontdekkingsreiziger. Dit is mijn grootste ontdekking. Ik ga het iedereen vertellen."

"Dat moet u doen," sprak de bramenplukker, "ik heb mij al lang bezwaard gevoeld er zo heel alleen van te genieten. Maar blijf toch één nachtje! Dan zal ik u morgen alles zelf laten zien en kunt u het nog veel beter vertellen."

"Nee," sprak de reiziger, "tijd is geld! Ik ga onmiddellijk door. Bedankt voor de ontbijtkoek. Adieu." Hij trok de deur achter zich toe en verdween in de nacht. De bramenplukker snelde naar buiten, doch hij zag niets. "Wat jammer," mompelde hij, "tijd is geld! En hij had zoveel parels mogen hebben als een mens kan dragen. Reiziger, reiziger! Kom terug!" Doch de reiziger hoorde hem niet; hij sprong over sloten en heggen, zwom twee rivieren over, trok een donker woud door en was in de stad.

"Burgemeester," zei hij, "ik heb iets belangrijks te zeggen." "Wel," sprak de burgemeester, "dat is prettig. Ga maar op het stadhuis staan." En de reiziger ging op het stadhuis staan. "Mensen!" riep hij, "willen jullie graag parels hebben?" "Ja zeker!" riepen de mensen. "En voelt er iemand wat voor spiegels, zo groot als dit marktplein?" "Ja zeker," riepen de mensen, "geef ze maar hier!" "En is er hier soms iemand die graag in een paleis wil wonen met groene zuilengangen en plafonds van beweegbaar mozaïek?" "Dat willen we best!" riepen de mensen, "waar staat het?" "Komt maar mee!" riep de ontdekkingsreiziger, "loop maar precies achter me aan! We hebben geen tijd te verliezen!"

En zij trokken een donker woud door, zwommen twee rivieren over, sprongen over sloten en heggen, en waren bij de bramenplukker. "Bramenplukker!" riep de reiziger, "hier zijn we!" "Wat aardig!" riep de bramenplukker, "u laat er geen gras over groeien, dat moet ik zeggen. Hemeltje lief, wat hebt u daar een mensen bij u! Het zijn er wel een paar duizend! Wat gaat u daarmee beginnen?" "Wij komen de parels halen," sprak de burgemeester, naar voren tredend, "en wij gaan in het paleis wonen waar de zoldering van beweegbaar mozaïek is en de zuilen van groen smaragd. Wij komen luisteren naar de muziek en de spiegels moeten we ook hebben." "Wel, dat is heerlijk!" riep de bramenplukker, hem omhelzend, "ik ben zo blij dat jullie het ook waarderen! Dat jullie inziet hoe mooi dat alles is! Welkom, welkom! Ontbijtkoek heb ik niet zoveel, maar wel goed brood en fris water."

"Wij moeten geen ontbijtkoek," sprak de burgemeester langzaam, "wij moeten parels." "Die krijgen jullie!" riep de bramenplukker, "zoveel als je dragen kunt. Wacht tot morgen!" "Kan het niet vanavond?" vroeg de burgemeester bezorgd, "tijd is geld!" "Nee," hernam de bramenplukker hoofdschuddend, "nu is het donker. En in het donker ziet men de parels niet. Maar morgenochtend vroeg zult u eens wat zien! Gaan jullie nu wat slapen, we hebben alle tijd." "Goed," sprak de burgemeester, "slapen, mannen! We hebben alle tijd!"

De volgende morgen lagen de velden glinsterend en flinkerend onder de rode hemel; aan elke grashalm, ook de kleinste, hingen prachtige, zilveren diamanten, en toen de zon opging, veranderden deze in topazen, smaragden en blauwe saffieren, stralend van licht, flonkerend van zuiverheid, schitterender dan aardse juwelen. En daartussen stonden de mensen en spraken over de parels die nu weldra gevonden zouden worden, hele grasvelden vol. Werd nu de bramenplukker maar wakker; zij hielden de ogen strak gevestigd op de kleine deur.

Eindelijk ging zij open; de bramenplukker trad naar buiten en schouwde zwijgend over de velden; zijn ogen stonden vol tranen. "Jullie treffen het wel," sprak hij zachtjes. "Wat zegt ie?" mompelde de burgemeester. "Ik zeg: jullie treffen het wel," hernam de bramenplukker glimlachend, "zoveel parels liggen er anders nooit." "Ik zie geen parels," sprak de burgemeester. "Zien jullie geen parels?" vroeg de bramenplukker verbaasd. "Wij zien niets," riepen de mensen, "wij zien helemaal niets."

De bramenplukker sloeg de handen in elkaar. "Wat hebben jullie slechte ogen!" riep hij uit, "kijk om je heen! Zie je het niet?" "Dat is dauw," sprak de burgemeester boos. "Dat... dat wist ik niet," stamelde de bramenplukker, "ik dacht..." "Waar zijn de zuilengangen?" vroeg de burgemeester kort. "Daar," fluisterde de bramenplukker. "Dat zijn bomen," antwoordde de burgemeester, waar is het mozaïek?" "Daar," sprak de bramenplukker. De burgemeester hief de ogen naar de purperen hemel. "Dat is lucht," zei hij, "gewoon lucht. Waar zijn de spiegels?" De bramenplukker wees zwijgend in de verte. "Dat zijn vijvers," sprak de burgemeester, Waar is de muziek?" De bramenplukker stak de wijsvinger op; de burgemeester luisterde. Toen richtte hij zich op en sprak met een bittere glimlach: "Dat is een nachtegaal, onnozele! Een simpele nachtegaal! Wij zijn bedrogen." "Wij zijn bedrogen" schreeuwden de mensen, "wij zijn bedrogen!" "Maar ik heb toch precies verteld zoals het is!" riep de bramenplukker, "ik heb toch precies..." "Hang hem op!" riepen de mensen, "hang hem toch op!"

En toen 's avonds de nachtegaal zijn trillend lied begon, was er niemand om te luisteren. Want de bramenplukker hing juist een tak lager, dood.